

P7_TA(2014)0042

Padėtis Pietų Sudane

2014 m. sausio 16 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl padėties Pietų Sudane (2014/2512(RSP))

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į savo ankstesnes rezoliucijas dėl Sudano ir Pietų Sudano, ypač į 2013 m. gruodžio 10 d. rezoliuciją dėl tarptautinės bendruomenės pastangų Pietų Sudano vystymosi ir valstybės kūrimo srityje¹,
- atsižvelgdamas į Komisijos pirmininko pavaduotojos ir Sąjungos vyriausiosios įgaliotinės bendrai užsienio ir saugumo politikai Catherine Ashton 2014 m. sausio 2 d. ir 2013 m. gruodžio 24 d. pareiškimus dėl padėties Pietų Sudane,
- atsižvelgdamas į vyriausiosios įgaliotinės atstovo spaudai 2013 m. gruodžio 16 d. ir gruodžio 28 d. pareiškimus dėl padėties Pietų Sudane,
- atsižvelgdamas į 2013 m. liepos 22 d. Tarybos išvadas dėl Sudano ir Pietų Sudano,
- atsižvelgdamas į Europos Sąjungos delegacijos 2013 m. gruodžio 20 d. ES vietinį pareiškimą,
- atsižvelgdamas į JT Saugumo Tarybos 2013 m. gruodžio 24 d. rezoliuciją Nr. 2132 (2013) ir 2013 m. lapkričio 25 d. rezoliuciją Nr. 2126 (2013),
- atsižvelgdamas į 2013 m. gruodžio 24 d. Jungtinių Tautų vyriausiojo žmogaus teisių komisaro pareiškimą, kuriame Pietų Sudano vadovybė buvo raginama pažaboti prievartą prieš civilius gyventojus,
- atsižvelgdamas į JT Humanitarinių reikalų koordinavimo biuro (OCHA) 2014 m. sausio 7 d. pranešimą apie esamą padėtį – Pranešimą Nr. 8 dėl krizės Pietų Sudane,
- atsižvelgdamas į diskusijas dėl padėties Pietų Sudane, kurių pareikalavo Afrikos Sąjungos Taikos ir saugumo taryba, visų pirma 2013 m. gruodžio 30 d. susitikime Bandžule, ir aukščiausio lygio vadovai Tarpyvyriausybinių vystymosi institucijos (IGAD) 2013 m. gruodžio 27 d. susitikime Nairobyje,
- atsižvelgdamas į IGAD specialiųjų pasiuntinių 2014 m. sausio 8 d. pareiškimą po jų vizito į Džubą siekiant pašalinti derybų tarp vyriausybės ir sukilėlių kliūtis,
- atsižvelgdamas į 2005 m. Sudano visuotinį taikos susitarimą,
- atsižvelgdamas į 2012 m. balandžio 24 d. Afrikos Sąjungos Taikos ir saugumo tarybos pateiktame komunikate išdėstyta Sudano ir Pietų Sudano veiksmų planą, kurį ES visapusiškai remia,

¹ Priimti tekstai, P7_TA(2013)0546.

- atsižvelgdamas į 2014 m. sausio 4 d. Afrikos Sąjungos pareiškimą žiniasklaidai dėl Afrikos Sąjungos Komisijos pirmininko Dr. Nkosazano Dlamini-Zumos,
 - atsižvelgdamas į 2013 m. gruodžio 19 d. IGAD vykdomojo sekretoriato pareiškimą,
 - atsižvelgdamas į persvarstyta Kotonu susitarimą,
 - atsižvelgdamas į Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją,
 - atsižvelgdamas į Tarptautinį pilietinių ir politinių teisių paktą,
 - atsižvelgdamas į Afrikos žmogaus ir tautų teisių chartiją,
 - atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 110 straipsnio 2 ir 4 dalis,
- A. kadangi politinis konfliktas prasidėjo po to, kai šalies prezidentas Salva Kiiras, priklausantis dinkos etninei grupei, apkaltino iš pareigų atleista viceprezidentą Rieką Macharą, priklausantį etninei nuerų grupei, valstybės perversmo rengimu; kadangi Riekas Macharas paneigė ketinimą surengti valstybės perversmą;
 - B. kadangi Pietų Sudano vyriausybė suėmė 11 aukšto rango politikų, įskaitant buvusį finansų ministrą ir buvusį Sudano liaudies išsilaisvinimo judėjimo generalinį sekretorių, kaltindama juos tariamu ketinimu nuversti prezidentą S. Kiirą; kadangi 2013 m. liepos 23 d. išformavo visą kabinetą ir iš pareigų atleido viceprezidentą Rieką Macharą;
 - C. kadangi dabartinio konflikto metu būtina rasti demokratišką politinį sprendimą ir nutiesti kelią demokratinio būdu patvirtintoms institucijoms, kad jos galėtų kurti naują valstybę, kuri atsirado po referendumo dėl nepriklausomybės; kadangi pilietinė visuomenė reikalavo taikiai išspręsti šią problemą;
 - D. kadangi konflikto Pietų Sudane šalyje 2014 m. sausio 7 d. Adis Abeboje, remiant IGAD, pradėjo derybas; kadangi į pagrindinę derybų darbotvarkę bus įtraukti priešiški veiksmai nutraukimo, humanitarinių koridorių atvėrimo, politinių kalinių ir civilių gyventojų apsaugos klausimai;
 - E. kadangi nepaisant tebevykstančių taikos derybų tebesitęsiantis nestabilumas, mūšiai ir ginkluotų pajėgų mobilizavimas; kadangi vyriausybės pajėgos šiuo metu bando atkovoti Boro miestą, paskutinę sukilėlių užimtą valstijos sostinę;
 - F. kadangi 2014 m. sausio 11 d. JAV pasiuntinys Donaldas Boothas ir pasiuntiniai iš kaimyninių Pietų Sudano valstybių, siekdami į paliaubų dokumento projektą įtraukti abiejų šalių pasiūlymus, susitiko su Rieku Macharu;
 - G. kadangi 2014 m. sausio 8 d. keli šimtai žmonių, smerkdami mūšius tarp prezidento ir atleisto viceprezidento stovyklų, dalyvavo taikos marše Džuboje;
 - H. kadangi dabartinis konfliktas, kuris įgijo ir tautinį mastą, kyla iš 1991 m. įvykusio Sudano liaudies išsilaisvinimo judėjimo (armijos) skilimo į J. Garango – paskutiniojo šio judėjimo lyderio, kurį rėmė ir Salva Kiiras – grupuotę ir Rieko Macaharo grupuotę, kuri ginčijo J. Garango autoritetą;
 - I. kadangi JT Saugumo taryba priėmė rezoliuciją, pagal kurią ketinama siųsti 5500

kariuomenės būrių ir 440 policijos pareigūnų pastiprinimą siekiant padidinti JT misijos Pietų Sudane bendrą pajėgų lygį;

- J. kadangi 2013 m. gruodžio 15 d. Pietų Sudano sostinės Džubos kareivinėse tarp prezidento apsaugos kareivių įvyko kariniai susidūrimai; kadangi kovos pradėjo plisti į Džonglėjaus regioną;
- K. kadangi nustatyta, kad būta masinių neteisminių egzekucijų, įvykdytų priklausymo etninėms grupėms pagrindu, ir savavališkų sulaikymų, taip pat 2014 m. sausio 6 d. rasti mažiausiai trys masiniai kapai;
- L. kadangi, remiantis JT duomenimis, tūkstančiai žmonių buvo nužudyti, šimtai tūkstančių civilių gyventojų dėl dabartinės krizės Pietų Sudane buvo perkelti, o dešimtims tūkstančių JT bazėse visoje šalyje skubiai reikia pagrindinių sveikatos priežiūros paslaugų, švaraus vandens ir geresnių sanitarinių sąlygų; kadangi prieglobsčio Ugandoje ir Etiopijoje ieškančių Pietų Sudano gyventojų skaičius smarkiai padidėjo; kadangi 2014 m. sausio 14 d. mažiausiai 200 civilių, bėgdami nuo kovų Makalio mieste, nuskendo per kelto avariją Baltajame Nile;
- M. kadangi aktyvus priešiškas yra pagrindinė humanitarinių operacijų prieigos kliūtis; kadangi visoje šalyje ribota žmonių galimybė gauti maisto, o pagrindinių maisto produktų ir maisto atsargų itin reikia Bore ir Bentiu; kadangi dėl smurto ir perkėlimų žmonės neteko pragyvenimo šaltinio, visų pirma maisto šaltinių, ir tai gali galiausiai sukelti maisto krizę;
- N. kadangi pastaruoju metu prieš Nubos gyventojus buvo vykdomi išpuoliai, neteisėti žudymai, masiniai prievartavimai, Nubos kalnuose gyvenantys civiliai buvo savavališkai suimami; kadangi per 2013 m. gruodžio mėn. paskutines dvi savaites Sudano vyriausybės milicija ir ginkluotosios pajėgos, kuriuos parėmė saugumo padaliniai, surengė daugelio vietovių aplink Kaduklio ir Dilanjo miestus atakas, tūkstančiams civilių gyventojų buvo priversti palikti savo namus ir buvo gauta pranešimų apie neteisėtus žudymus ir masinius moterų prievartavimus; kadangi kyla pavojus, kad ši krizė paveiks kur kas didesnį regioną, kuris ir taip nėra labai stabilus, ir į tai visuomet turi būti atsižvelgiama vykdant tarptautinį atsaką vietoje;
- O. kadangi Rytų Afrikos kaimynai, įskaitant Keniją ir Etiopiją, abiem konflikto pusėms darė spaudimą, kad jos siektų taikos; kadangi Uganda, prezidento S. Kiiri prašymu, pasiuntė 1 200 kareivių ir karinės įrangos tam, kad būtų apsaugota infrastruktūra, kaip antai oro uostas ir valstybės pastatai;
- P. kadangi po to, kai JT paprašė pagalbos, 2014 m. sausio 4 d. pradėtas taikyti Sąjungos civilinės saugos mechanizmas siekiant remti Pietų Sudaną pagalba natūra, aprūpinant aprūpinti pastoge, medicinos medžiagomis, vaistais, gerovės reikmenimis ir maistu;
- Q. kadangi Pietų Sudano Respublika yra viena iš vargingiausių ir mažiausiai išsivysčiusių pasaulio šalių, kurioje 50 proc. gyventojų gyvena žemiau skurdo ribos, gimdyvių mirtingumas yra aukščiausias pasaulyje, naujagimių mirtingumas yra vienas iš didžiausių, neraštingumas sudaro 75 proc. ir tik vienas trečdalis gyventojų turi prieigą prie švaraus vandens; kadangi kiekvienais metais daugiau kaip vienam milijonui žmonių gresia maisto stygius; kadangi Pietų Sudane apie 80 proc. visų sveikatos priežiūros ir būtiniausių paslaugų teikia nevyriausybinės organizacijos ir prieiga prie humanitarinės paramos yra

trikdoma aktyvių priešišku veiksmų ir humanitarinę paramą teikiančių asmenų užpuolimų bei inventorius gadinimo;

- R. kadangi ES paskelbė, kad humanitarinės pagalbos veiksams Pietų Sudane skirs 50 mln. eurų; kadangi dėl to ES humanitarinė pagalba 2013 ir 2014 m. finansiniais metais sudarys 170 mln. eurų;
- S. kadangi pagalbos agentūros 2013 m. gruodžio 31 d. pradėjo vykdyti Atsako į Pietų Sudano krizę planą; kadangi OCHA pateikė jungtinį pagalbos prašymą dėl 166 mln. JAV dolerių, kad galėtų reaguoti į šią krizę ir padėti maždaug 628 000 žmonių nuo 2014 m. sausio iki kovo mėn.;
- T. kadangi valstybei sukurti ir nestabilumui įveikti būtinas ilgalaikis požiūris ir tvirtas, prognozuojamas bei stabilus tarptautinės bendruomenės dalyvavimas;
1. labai smerkia pastarąjį mūšių protrūkį Pietų Sudane ir ragina visas konflikto šalis padėti ginklus ir nedelsiant nutraukti smurtą, dėl kurio žuvo, buvo sužeisti ir nukentėjo civiliai gyventojai ir nuo krizės pradžios 2013 m. gruodžio mėn. perkelta šimtai tūkstančių žmonių;
 2. yra labai susirūpinęs dėl pastarojo smurto protrūkio Pietų Sudane, kuris turi sunkių humanitarinių, saugumo, politinių, ekonominių ir socialinių pasekmių jau ir taip silpnoje ir nestabilioje šalyje, kurios galėtų destabilizuoti visą Rytų Afrikos regioną; yra ypač sunerimęs dėl šio konflikto etninio aspekto; pabrėžia, kad valdžios siekimas smurtu arba skatinant etninių grupių susiskaidymą prieštarauja demokratiniam teisinės valstybės principui ir pažeidžia tarptautinę teisę;
 3. smerkia nustatytus žmogaus teisių pažeidimus ir žiaurumus, ragina visas konflikto šalis nedelsiant nutraukti visus žmogaus teisių pažeidimus, įskaitant tuos, nuo kurių nukentčia pabėgėliai ir perkeltieji asmenys, moterys ir pažeidžiamoms grupėms priklausantys žmonės, taip pat žurnalistai, ir ragina užtikrinti, kad žmogaus teisių pažeidėjai atsakytų už savo veiksmus; laikosi nuomonės, kad prezidentas S. Kiiras ir R. Macharas turėtų padaryti viską kas įmanoma, kad neleistų savo kontroliuojamiems kareiviams tęsti tokios prievartos prieš žmones;
 4. ragina visas susijusias šalis gerbti tarptautinę humanitarinę ir žmogaus teisių teisę, taip pat suteikti prieigą ir apsaugą humanitarinės pagalbos agentūroms, kurios atvyksta padėti kenčiantiems civiliams gyventojams, ir atverti humanitarinius koridorius, skirtus produktams ir įrangai tiekti; pažymi, kad dalis užsienio pagalbos agentūrų jau pasitraukė iš Pietų Sudano ir kad tos, kurios liko, sunkiai pajėgia patenkinti perkeltųjų civilių poreikius; taip pat pažymi, kad šios pagalbos agentūros vis dar negali pasiekti daugelio teritorijų, kuriose, kaip manoma, dešimtys tūkstančių žmonių greičiausiai vis dar laukia pagalbos arba tokios pagalbos ieškodami leidosi į kelį;
 5. ragina abi šalis pasiekti susitarimą, visiškai remia Adis Abeboje vykstantį derybų procesą ir ragina nedelsiant paskelbti ugnies nutraukimą bei dėti pastangas ieškant būdų, kaip užtikrinti ilgalaikę taiką ir stabilumą; ragina vyriausybę ir sukilėlius garbingai dalyvauti besąlygiškose, įtraukiose ir visaapimančiose politinėse diskusijose siekiant sėkmingai užbaigti derybas; palankiai vertina Afrikos Sąjungos ir IGAD pastangas skatinant įtraukų dialogą ir tarpininkavimą;

6. ragina paleisti visus politinius kalinius ir 11 aukšto rango politikų, kurių sulaikymas tapo didžiausio nesutarimo taikos derybose priežastimi;
7. ragina visus Pietų Sudano kaimynus glaudžiai kartu dirbti siekiant pagerinti saugumo padėtį šalyje ir regione bei rasti taikų ir ilgalaikį politinį sprendimą siekiant išspręsti šią krizę; pabrėžia, kad bendradarbiavimas su Sudanu visų pirma reikštų ryšių pagerėjimą po to, kai priešiškos pilietinio karo šalys 2012 m. pradžioje ir diskusijose dėl naftos kainų ir sienos vėl atsidūrė ant konflikto ribos;
8. palankiai vertina Afrikos Sąjungos Taikos ir saugumo tarybos sprendimą įsteigti komisiją žmogaus teisių pažeidimams ir kitiems piktnaudžiavimams tirti ir rekomenduoja būdus ir priemones atskaitomybei, susitaikymui ir nesutarimų tarp visų bendruomenių sureguliuavimui užtikrinti; palankiai vertina JT misijos Pietų Sudane (UNMISS) žmogaus teisių tyrimų, kurie vykdomi padedant JT Vyriausiojo žmogaus teisių komisaro biurui, pajėgumų stiprinimą;
9. apgailestauja dėl ES vyriausiosios įgaliotinės sprendimo sustabdyti ES specialiojo įgaliotinio Sudane ir (arba) Pietų Sudane įgaliojimus atsižvelgiant į didžiulius politinius neramumus Sudane ir į ginkluotus konfliktus; mano, kad ES, neturėdama ES specialiojo įgaliotinio Sudane ir (arba) Pietų Sudane, liks nuošalyje vykstant tarptautinėms deryboms ir tarptautinei bendruomenei dedant pastangas; todėl ragina ES vyriausiąją įgaliotinę pakeisti šį sprendimą ir pratęsti specialiojo įgaliotinio Sudane ir (arba) Pietų Sudane įgaliojimus;
10. ragina tarptautinę bendruomenę laikytis savo finansavimo įsipareigojimų Pietų Sudanui bei regionui ir sutelkti išteklius siekiant nedelsiant reaguoti į blogėjančią humanitarinę padėtį Pietų Sudane;
11. reiškia gilų susirūpinimą dėl išvešėjusios korupcijos; taip pat yra susirūpinęs dėl to, kad tokia korupcija kenkia perspektyvoms sukurti laisvą ir sąžiningą demokratiją, stabilumą, tvarų vystymąsi ir ekonomikos augimą;
12. palankiai vertina sprendimą sustiprinti UNMISS siunčiant papildomą karinį, policijos, logistikos ir civilinį personalą; tačiau pabrėžia, kad valstybės pagrindinė pareiga apsaugoti civilius gyventojus; palankiai vertina JT specialiosios įgaliotinės ir UNMISS vadovės Hildės Johnson darbą;
13. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai, Sąjungos vyriausiajai įgaliotinės užsienio reikalams ir saugumo politikai, valstybių narių vyriausybėms ir parlamentams, Pietų Sudano vyriausybei, Pietų Sudano žmogaus teisių komisarui, Pietų Sudano Nacionalinei Teisėkūros Asamblėjai, Afrikos Sąjungos institucijoms, Tarpvyriausybinei vystymosi institucijai, AKR ir ES jungtinės parlamentinės asamblėjos pirmininkams ir Jungtinių Tautų generaliniam sekretoriui.